

## Miten yleistä on yksityiselämä?

VUORTAMA, Timo. Yksityiselämä ja joukkotiedotus. Karkkila, Kustannus-Mäkelä Oy, 1983. 227 s.

Julkisuuden ja yksityisyyden rajaa ei tarvitsisi pohtia, jos jokaisen asian ot-sassa lukisi, onko se yksityinen vai yhteinen tai yleinen. Yleisistä puhuttai-siin ja kirjoitettaisiin vapaasti ja innos-tuneesti. Yksityiset eivät kiinnostaisi ketään ulkopuolista.

Todelliset asiat eivät luokittau- diin siististi kahtia. Miltei kaikissa on sekä yksityisyyden että yhteisyyden moment-teja. Mikä on aidosti yksityistä ja mikä aidosti yhteistä, siihen eri aikakaudet ja kulttuurit ja poliittiset teorit vas-taavat eri tavoin. Vuortaman yhtenä mottona on ote Tobias Peucerin lehdistö-väitöskirjasta vuodelta 1690, jonka mu-kaan sellaisia yhdentekeviä yksityisteke-misiä, joita koskevia tietoja ei pidä sanomalehdissä julkaista ovat "... ruhti-naitten yksityiselämä, esim. metsästy-s, pidot, käynti huvinäytelmää katsomassa, huviretki tuohon tai tähän linnaan, joi-denkin sotilasosastojen katsastus, kansa-laisten keskinäiset liiketoimet, rikollisten teloitus, olettamukset vielä tuntematto-mista valtiotoimista ja muu tämän ta-painen ...".

Asiat muuttuvat monella tasolla. Millainen asia on 'objektiivisesti' yleinen? Voi olla että saastepäästöt vuonna 1690 olivat aidommin yksityisasiota kuin 1960. Millaisten asioiden otaksutaan olevan yleisesti merkityksellisiä? Saaste-päästöistä esimerkiksi ajateltiin eri ta-voin 1960 ja 1980: ajattelutavan muutos lienee ollut rajumpi kuin todellisen mer-kityksen muutos. Vallitseva normi-ilmasto taas vaikuttaa siihen, millaisten asioiden julkistaminen saattaa olla yksilölle hai-taksi. On eri asia väittää amsterdami-laisen rockmuusikon polttavan pilveä kuin väittää samaa asiaa puritaanisen hollantilaiskylän asukkaasta. Kuva sam-panjalasista kädessä oli eri asia voimak-

kaan kieltolakiliiikkeen aikana kuin sitä ennen tai sen jälkeen. Mitä jyrkemmin jonkin normin rikkoja moraalisesti tuomi-taan, sitä enemmän rikkomuksen julkis-taminen yksilöä voi vahingoittaa.

Asiaa mutkistaa vielä se, että julki-suus ei ole yksi ja jakamaton, vaan julkisuuksia on erilaisia ja niiden vali-koima muuttuu historiallisesti. Asian sisältyminen oikeudenkäyntipöytäkirjaan tai muuhun yleiseen asiakirjaan, joka on (nykyään Suomen lain mukaan) julki-nen, on aivan eri asia kuin saman tiedon ilmestyminen iltalehden etusivulla. Eikä liene montakaan yksilöä, jota koskevista ja julkisiin asiakirjoihin sisältyvistä tie-doista ei sopivin vihjauksin saisi laadittua vakavasti loukkaavaa lehtijuttua.

Yleisen ja yksityisen peruskysymyksen yksi keskeinen haarauma on siten yksi-tyisyyden (ja yksityiselämän) ja joukko-tiedotuksen suhde. Sananvapaus ja jouk-kotiedotus ovat välttämättömiä vallan valvomiseksi, muun muassa sen torjumi-seksi, että yleisiä etuja loukattaisiin yksityisyyden varjolla. Mutta jonkinlai-nen rajoittava harkinta on tarpeen jotta ei tarpeettomasti tai vähäisen yleisen edun vuoksi loukattaisi tärkeätä yksi-tyisyyttä.

Vuortaman kirja antaa hyvän kuvan siitä, miten yksityiselämän suojaa koske-via rikoslain pykälä ja hyvän lehtimies-tavan säännöksiä on Suomessa tulkittu niissä elimissä jotka niitä tulkitsevat. Liitteinä on selostuksia KKO:n ja Julki-sen sanan neuvoston ratkaisuista sekä JSN:n periaatelausuma yksityiselämän suojasta ja lehtimiehen ohjeiden samaa asiaa käsittelevä kohta. Kirjassa on myös valaiseva katsaus yksityiselämän loukkaamista ja salatarkkailua koskevien rikoslain lisäpykälien taustaan sekä kiin-nostavaa aineistoa yksityisyyttä ja julki-suutta koskevasta teoreettisesta keskus-telusta.

Kirjasta saa siis tietää yhtä ja toista siitä, mitä pidetään sopivana ja mitä ei. Piirisihteeriä ei saa nimittää "ihroi-hinsa tukehtuvaksi". Poliitikkoa ei saa kuvata Adolf Hitleriksi, mutta stalinis-tiksi häntä saa mainita. Origon fiktiot Mauno Koivistosta eivät ole hyvän lehti-miestavan vastaisia. Kantelijan häistä sai julkaista jutun, koska tämä oli usein ennenkin sallinut yksityiselämänsä jul-kisen käsittelyn. Kahden ihmisen muka

yhteisestä lapsesta julkaistu juttu rikkoi hyvää lehtimiestäpä, vaikka toinen oli julkisuuden henkilö ja oikaisu julkaistiin. Verokalenterien julkaiseminen käy laatuun, mutta poliittisten mustien listojen ei, vaikka listan ohien liitettäisiin tuomio mustien listojen laatijoille. Valokuvia saa yleensä ottaa ja ääntä tallentaa sellaisessa paikassa, jonne on soveltain menetelmin hankkiutunut.

Kirjan käyttöä käsikirjana auttaa asiahakemisto. Se tosin näyttää kiireessä tehdyiltä. Liitteiden tapauselostuksiin ei viitata. Useampi hakusana olisi vaatinut alajaottelun. 'Uusi' on aakkostettu ennen 'urheilua'. Henkilöhakemisto jouduttaisi asioidenkin hakua. Mutta ylipäättään hakemisto on suomalaisissa tietokirjoissa liian harvinainen. Siis plussaa siitä.

### Tarkkailla ja rangaista

Vuortama toteaa, että yksityiselämän loukkaamista koskevia oikeustapauksia on ylipäättään aika vähän, neljäntäkymmenettä. "Olemassaolevat ennakkotapaukset ovat tiedonvälityksen kannalta enimmäkseen marginaalialueilta, eikä sananvapauden ja yksityiselämän suojan välistä rajaa ole toistaiseksi jouduttu tuomioistuimissa toden teolla vetämään" (s. 160). Ainakaan olennaisesti lainuudistus ei ole kaventanut julkaisuvapautta, Vuortama arvioi. Julkisen sanan neuvoston ratkaisuja on enemmän. Niiden selostaminen on kiinnostavaa; lisäksi olisi toivonut arviota niissä muodostuneen normiston noudattamisesta. Enemmän kuin, että hyvällä journalistisella tavalla ja Julkisen sanan neuvoston ratkaisuilla on "huomattava merkitys yksilön suojan ja julkaisuvapauden ristiriidan sääntelyssä".

Vuortama myös arvostelee vallitsevan normiston eräitä piirteitä. Salatarkkailupykälä (RL 24:3 a §) ei ole ihan tyydyttävä. Salakatselun ja salakuuntelun käsitteleminen samanarvoisina tässä pykälässä on ongelmallista, kun optisia kiikareita on ollut jo kauan monilla mutta äänikiikareita ei. Salatarkkailun kytkös kotirauhan käsitteeseen on tuonut mukanaan myös kotirauhan käsitteen ongelmat, kun esimerkiksi liike- ja virka-huoneistot sisällytetään kotirauhan piiriin. "Voi ... kysyä suojaako kielto kuun-

nella, mitä tapahtuu julkisen kotirauhan piirissä, tai kielto kuvata siellä olevia henkilöitä varsinaisesti kenenkään yksityiselämää. (...) Lähempänä onkin ajatus, että julkisen kotirauhan piiriä koskeva tarkkailukiello suojaa lähinnä yleistä järjestystä ja viranomaisen työrauhaa" (s.87). Rikoslain pykälä, joka kriminalisoi yksityiselämän loukkaamisen joukkotiedotusvälineessä (27:3 a §), ei taas ota huomioon joukkotiedotuksen muita tehtäviä kuin vallankäytön valvomisen. Poikkeukset yksityiselämän suojasta näet sallitaan vain ahtaasti vallankäytön ja yhteiskunnallisen merkittävyyden nojalla (s. 155). Tästä lisää edempänä.

Kirjan isoin vika on se että se ei ole sitä mitä se ei ole. Vuortama ei juuri liiku omimman alueensa ulkopuolella ja silloin kun liikkuu, askel ei ole ihan varma. Yksityiselämän lähihistoria näyttää luotettavalta, mutta kun Vuortama puhuu sen juurista, hän etsii niitä muodikkaasti vain teollistumisesta ja tulee väittäneeksi, että hengen, vapauden ja kotirauhan turva olisivat vasta valistusfilosofian perua, vaikka niitä on lakeihinkin kirjattu paljon aikaisemmin.

Kirjassa on myös turhaa tavaraa. Esimerkiksi kolmas luku 'Julkinen sana' esittelee lähinnä perustietoja joukkotiedotuksen oikeudellisesta sääntelystä. En usko, että kirja kiinnostaa kovinkaan monta sellaista, joka ei jo tiennyt, että graafisella joukkotiedotuksella ei Suomessa ole ennakkosensuuria tai että yleisradiotoiminta perustuu toimilupajärjestelmään. Kirjaan on jäänyt tai tarttunut liikaa muodollisen opinnäytteen makua. Siinä esitellään paljon sinänsä kiinnostavia teoreettisia jäsentelyjä ja luetteloita siitä mitä yksityiselämä oikein on, mutta harmittavan vähän niistä saadaan oman erittelyn aitoja työkaluja. Aineistoa on paljon, mutta Vuortama ei oikein saa siihen järjestystä niillä isoilla teoreettisilla kategorioilla, joita hän kuitenkin marssittaa esiin.

Yksityiselämän määrittäminen on vaikea tehtävä. Vuortaman mielestä on ilmeistä, että "käyttökelpoisin menetelmä yksityiselämän alan kuvaamiseksi on niiden olosuhteiden tarkastelu, jotka konkreettisesti tilanteessa määräävät, kuuluuko jokin seikka suojan piiriin vai ei" (s. 98). Menetelmä lienee hedelmällinen, mutta tekijä itse käyttää sitä aika

satunnaisesti.

Viidennen luvun lopussa sanotaan, että tärkeimpänä yksityiselämän suoja-alueen laajuuteen "vaikuttavina tekijöinä on pidetty henkilön asemaa ja häntä koskevan tiedon luonnetta, paikkaa, tietolähdettä ja ajan kulumista" (s. 155, 158). Tässä näyttäisi olevan siis viisi eri tyyppiä 'tekijöitä' tai 'olosuhteita'. Niiden sisältöä lukija joutuu kuitenkin arvailemaan liikaa.

Mitä Vuortama tarkoittaa 'tiedon luonteella'? ei käy ilmi ainakaan alaluvusta, jonka otsikossa käsite esiintyy (s. 98). Ehkä sitä, missä määrin tieto ylipäättään koskee yksityisyyttä tai yksityiselämää. Mutta silloin hän onkin jo määrittelemässä yksityiselämää sisällöllis-käsitteellisesti eikä vain tarkastelemalla sen alaa. Ehkä 'tiedon luonne' viittaa aikaisemmin esitettyyn luetteloon siitä, millaisia seikkoja JSN on pitänyt yksityiselämän 'sisältönä': "vapaa-aika, lasten käyttäytyminen, itsemurhat, naapurussuhteet, alkoholin käyttö, henkiset vaikeudet, elämäntavat, fyysiset poikkeavuudet, avioliitto ja avioero, koti, sukupuolielämä, alastomuus, poliittinen kanta ja uskonnollinen vakaumus, rotu, yksityinen varallisuus ja palkka" (s. 98).

'Paikka', ei ole sen selvempi. Ehkä se on sitä, että paikallisesti merkittävä asia ei välttämättä ole valtakunnallisesti merkittävä eikä valtakunnallisen lehden sovi julkaista nimeä joka paikallisen sopii. Tai sitä, että yleisellä paikalla olevan henkilön toimia voidaan usein julkisesti kuvata. Mutta tämä asia kerrotaan alaluvussa 'Tietolähteen merkitys'. Mitä silloin olisi 'tietolähde'? Seuraava luku 'Asiakirjat' muistuttaa tarpeellisesti siitä, että yleisessä julkisessa asiakirjassa olevaa tietoa ei voi ilman muuta julkaista joukkotiedotusvälineessä. Tämän olosuhteen tai tekijän merkitys on siis se, että sillä ei ole varsinaisesti merkitystä, vaan tietolähteestä riippumatta on punnittava onko yksityiselämään kuuluvan seikan paljastaminen tarpeen yleisesti merkittävän asian käsittelemiseksi. - 'Ajan kuluminen' sen sijaan käy kyllä selväksi: asioiden yhteiskunnallinen merkitys saattaa ajan myötä vähentyä ja päätöksiä tehneiden ihmisten yksityiselämän suojapiiri jälleen laajentua.

## Ihmisjako

Toinenkin yksityiselämän alueeseen vaikuttava tekijä tulee selväksi, liiankin selväksi. Itse asiassa yksi koko kirjaa leimaava iso teoreettinen asia on ihmisten jakaminen yksityiselämän suojaltaan kolmeen kategoriaan: vallankäyttäjiin, (muihin) julkiksiin ja tavallisiin ihmisiin. Tätä luokittelua käytetään tavalla, jossa on mielestäni arveluttavia piirteitä.

Luokittelussa ei ole kyse Vuortaman mieskohtaisesta päähänpistosta, vaan ajatustavasta, jolle hän osoittaa kansainvälisiä esikuvia ja jonka myös Julkisen sanan neuvosto on omaksunut, kuten kirjan liitteestäkin käy ilmi. Luokittelun takana olevaa perustarvetta en aseta kyseeseen: yksityiselämän suoja ei saa estää sellaisten asioiden käsittelyä, joita on voitava käsitellä julkisuudessa. Kysymys on siitä muodosta, jolla tämä risti-riita ratkaistaan.

Oikeastaan tähän sisältyy kaksi vähän erillistä kysymystä. Ensiksi: riittääkö 'yhteiskunnallinen merkitys' kriteeriksi poikkeuksien tekemiselle yksityiselämän suojasta? Toiseksi: mihin tarvitaan ihmisten luokittelemista kolmeen?

Jo rikoslain lisäpykälä antaa tietyn sijan legitimeille poikkeuksille: yksityiselämän loukkaamista ei ole julkistaminen "joka koskee henkilön menettelyä julkisessa virassa tai tehtävässä, elinkeinoelämässä, poliittisessa toiminnassa tai muussa näihin rinnastettava toiminnassa ja on tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi". Muotoilu on monella tapaa ahdas. Yksi rajoitus on 'menettely', toinen inessiivin käyttö.

JSN:n periaatelausumassa on väljempää muotoiluja. Esimerkiksi "joissakin tapauksissa ihmisen elämäntapoja koskeva tieto voi liittyä niin läheisesti hänen ammatillisiin tehtäviinsä", että sen julkistaminen käy päinsä. JSN:n puheenjohtajan haastattelulausunnon (Suomen Kuvalehti 13.7.1984, s. 18) muotoilu on ehkä vielä löysempi: "tosiasian saa kertoa tosiasiana silloin kun poliitikon elämäntapa vaikuttaa tai voi vaikuttaa hänen mahdollisuuksiinsa ja kykyihinsä huolehtia yhteiskunnallisesta tehtävästään" (korostukset lisätty). On harvoja elämäntavallisia asioita, joista ei plausiibelisti voi sanoa, että ne voivat vai-

uttaa ihmisen mahdollisuuksiin huolehtia tehtävistään.

Mutta lakipykälä on ahdas vielä yhdeltä kannalta: kriteerinä poikkeuksille on tarpeellisuus 'yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi'. Tähän liittyvä intressivertailu soveltuu huonosti "viihdejulkisuuden henkilöiden suojan määrittelyyn ja eräisiin tavanomaiseen uutistoimintaan liittyviin tilanteisiin", Vuortama osoittaa (s. 155).

On selvää, että julkisjulkiksen yksityiselämän kuvaaminen ei ainakaan informatiivisen ohjelmapolitiikan mukaan ole välttämätöntä yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi. Kuitenkin sitä ilmeisesti pitäisi voida käsitellä. Mistä ratkaisu?

Yhtä ratkaisuvaihtoehtoa Vuortama(kaan) ei pohdi: sitä että julkisten yksityiselämän - tai elämäntavan - käsittely todella olisi yhteiskunnallisesti merkittävien asioiden käsittelemistä. Tietenkin voi sanoa, että tällaiset asiat ovat ihmisille vain korvikeihmissuhteita niiden todellisten suhteiden asemesta, jotka teollistuminen, kaupungistuminen, umpikapitalisoituminen, mikä milloinkin, on heiltä riistänyt. Mutta mitä sitten? Tämä nyt tietysti sivuaa yhtä joukkoviestinnän ikuisuuskysestä, johon en aio pitempään puuttua. Totean vain, että vaikka asian objektiivinen merkitys ei selviäkään gallupeista tai irtonumeromyyntiluvuista, niin silti sellainen mittapuu asioiden yhteiskunnalliselle merkittävyydelle, joka ei lainkaan ota huomioon sitä, mitä ihmiset asioista ajattelevat, on monin tavoin puutteellinen.

Vähän kirjassa muutenkin vaivaa se, että yhteiskunnallisesta merkittävyydestä puhutaan kuin leivästä. Se kun ei ole ollenkaan itsestään selvää, millaisilla asioilla on merkitystä. Missä määrin henkilökohtainen on poliittista? Miten poliitikko tekee kotitöitä? Juoko hän olutta, ja jos juo, ei kai vain tölkestä? Yhden mielestä puoluesihteerin avioero on poliittinen asia. Toisen mielestä vain se mikä tehdään nimenomaisesti virkaaikana on yhteiskunnallisesti merkittävää. Populistiset poliittiset liikkeet ovat tyypillisesti korostaneet päättäjien moraalisten ja elämäntavallisten ominaisuuksien tärkeyttä; konservatiiviset taas pitäneet mahdollisempina ihmisen olemisen ja tekemisen eri puolien suhteellista

riippumattomuutta toisistaan. Juridiikka ja quasijuridiikka ovat tietysti mahdollisen taidetta, eivätkä ehdi problematisoida kaikkia asioita. Näin päästäänkin pariin tavallista kielenkäyttöä lähempänä olevaan perusteluun, joista voidaan rakentaa porttia julkisten yksityiselämään.

Ensimmäinen portti saadaan julkiksen omasta toiminnasta. Esiintyminen julkisuudessa laulajana, näyttelijänä tai kirjailijana ei merkitse automaattista suostumista yksityiselämän julkistamiseen, kuten Vuortaman aiheellisesti arvosteleva 'rakenteellisen suostumuksen' teoria esittää. Mutta suostuttuaan toistuvasti yksityiselämänsä julkiseen käsitteilyyn ihminen joutuu alistumaan siihen, että sitä käsitellään myöhemminkin, jopa vastoin hänen toivomustaan ja hänelle epäedullisia seikkoja paljastaen. Ehkä voisi sanoa, että tässä ihminen on tieteen tai tietämättään tehnyt elämäntavastaan ja yksityiselämästään kauppatavaran; ja muistakin kaupan olevista tavaroista joukkoviestimillä on oikeus kertoa kuluttajille myös kielteisiä tosiasioita. Ihmisen omat puheet ja vaikenemiset vaikuttavat paljon. Mutta osin on kyse jo moniin ammatin ja uran valintoihin liittyvistä 'objektiivisemmista' pakoista: tunnetun näyttelijän tai laulajan on vaikea olla tunnettu pelkkänä näyttelijänä tai laulajana.

Toinen portti saadaan ihmisen julkisen roolin 'taustoittamisesta', esimerkiksi julkisesti esitetyn taiteilijan- tai kirjailijatyön syntysalaisuuksien käsittelemisestä. Tässä tietysti kiinnostavaksi tulee, mitä 'taustoittaminen' on. Joidenkin taideteorioiden mukaan vähäisempi ei riitä kuin tekijän koko elämän paljastaminen - kenties esi-isiä myöten.

Ahtaasti tulkittu yhteiskunnallinen merkitys ei siis voi olla ainoa kriteeri, joka mahdollistaa poikkeukset yksityiselämän suojasta. Tärkeitä poikkeuksen suuntia voi ehkä etsiä puhumalla vaikka 'viihdejulkisuuden' henkilöistä tai 'uutisarvoisista' tapahtumista (mikä kyllä on ongelmallisen ongelmaton kategoria). Mutta siitä ei seuraa, että olisi järkevää jakaa ihmiset kolmeen kategoriaan, vallankäyttäjiksi, muiksi julkiksiksi ja tavallisiksi ihmisiksi.

Heti kun JSN esittää kolmijaon, se joutuu korostamaan että kyse ei ole automaattisesta tai jyrkkärajaisesta

luokittelusta. Se muistuttaa, että yleiseltä kannalta vähäpätöinen seikka voi kuulua suojattuun yksityiselämään, vaikka se olisikin vallankäyttäjän tai julkkiksen elämää. "Toisaalta tieto, jolla on huomattavaa yleistä merkitystä, on voitava julkistaa, vaikka se ei koskisikaan asteikon ylimpiin ryhmiin luettavia henkilöitä". Myös Vuortama esittää samantapaisia varauksia. Varaukset ovat niin isoja, että koko asteikon tarpeellisuus käy epäselväksi.

Yksityiselämän suoja kaventuu vain niiden asioiden kohdalla, jotka liittyvät yhteiskunnallisesti merkittävään asiaan tai henkilön muuten julkiseen rooliin. Mihin silloin tarvitaan ihmisten luokitte-  
lua? "Tulkinnan karkeaksi apuvälineeksi", kuten JSN:n lausuma jaon heti esitteleekin? Hyvä. Mutta vaarana on se, että luokittelu ei jää apuvälineeksi vaan kivettyä ja jäykistyy. Onko jako tarpeen siksi, että toimittajat eivät jaksa ajatella minkälaiseen yhteiskunnalliseen yhteyteen jokin tieto tai toimi tai asia asettuu? Eivät osaa ja uskalla itse ratkaista, onko jokin teko sellainen, että sen julkistaminen on sen asiayhteyden takia tarpeen, johon teko kuuluu? Tämän sijasta he voivat katsoa mihin kohtaan ihminen kuuluu yksityisyyden suoja-asteikolla. Ennen pitkää he voivat ehkä näppäillä näyttöpäätteeseensä JSN:n ylläpitämästä tiedostosta kenen tahansa yksityiselämän päivitetyn suojaluokituksen.

## Perusoikeus

Tätä kritiikkiäni vastaan voidaan ehkä huomauttaa, että ei ihminen ole muuta kuin yhteiskunnallisten suhteidensa kokonaisuus - kuten jo muuan L. Feuerbachin arvostelija huomautti. Ja että nämä suhteet kiteytyvät - ainakin joksikin aikaa - tietyksi asemaksi. Näin on. Kuitenkin esimerkiksi JSN:n asteikkoonsa esittämät varaukset osoittavat että kyse ei ole edes ihmisten kiteytyneistä asemista jonkinlaisina valmiina olioina vaan nimenomaan heidän toimiensa (ja tilojensa - sairaus esimerkiksi ei ole toimi) yhteiskunnallisista vaikutuksista ja merkityksistä. Eikä JSN käytännön ratkaisuisaan, joita kirjan liite selostaa, ihmisten asemaa asteikolla näytä juuri aidosti sellaisenaan käyttäneenkään. Aina on puhe konkreettisista asioista. Sen sijaan

Vuortaman kirjoitustapa on monin paikoin, JSN:n päätösten ja oman tekstinsä otsikointia myöten, omiaan tekemään tuosta asteikosta jäykempää ja valmiimpaa esinettä kuin se ansaitsee.

Voidaan ehkä myös sanoa, että, hyvä, asteikko asettaa ihmisiä eriarvoiseen asemaan, mutta näin se vain korjaa tilannetta tavallisen kansan tai vähäosaisten eduksi tarjotessaan heille rakenteellisesti laajemman yksityiselämän suojan kuin vallanpitäjille. Ajatus on kaunis ja siinä voi olla vähän perääkin. Mutta siihen tarkoitukseen ei tarvita tällaista välinettä vaan yleinen kriteeri asioiden, toimien ja tilojen julkisesta merkityksestä riittää. Sitä paitsi se voi tukea sitä käsitystä, jonka jo nykyään voi saada tiedotusvälineistä, että yksityiselämää ei ylipäätään olekaan kenelläkään muulla kuin julkkiksilla ja fiktiivisillä henkilöillä.

Ehkä yksityiselämän suojaa voisi pitää sellaisena luovuttamattomana perusoikeutena, jota yksilö ei millään teollaan voi pysyvästi kaventaa, samoin kuin hän ei voi myydä itseään orjaksi-  
kaan.

Jukka-Pekka Takala